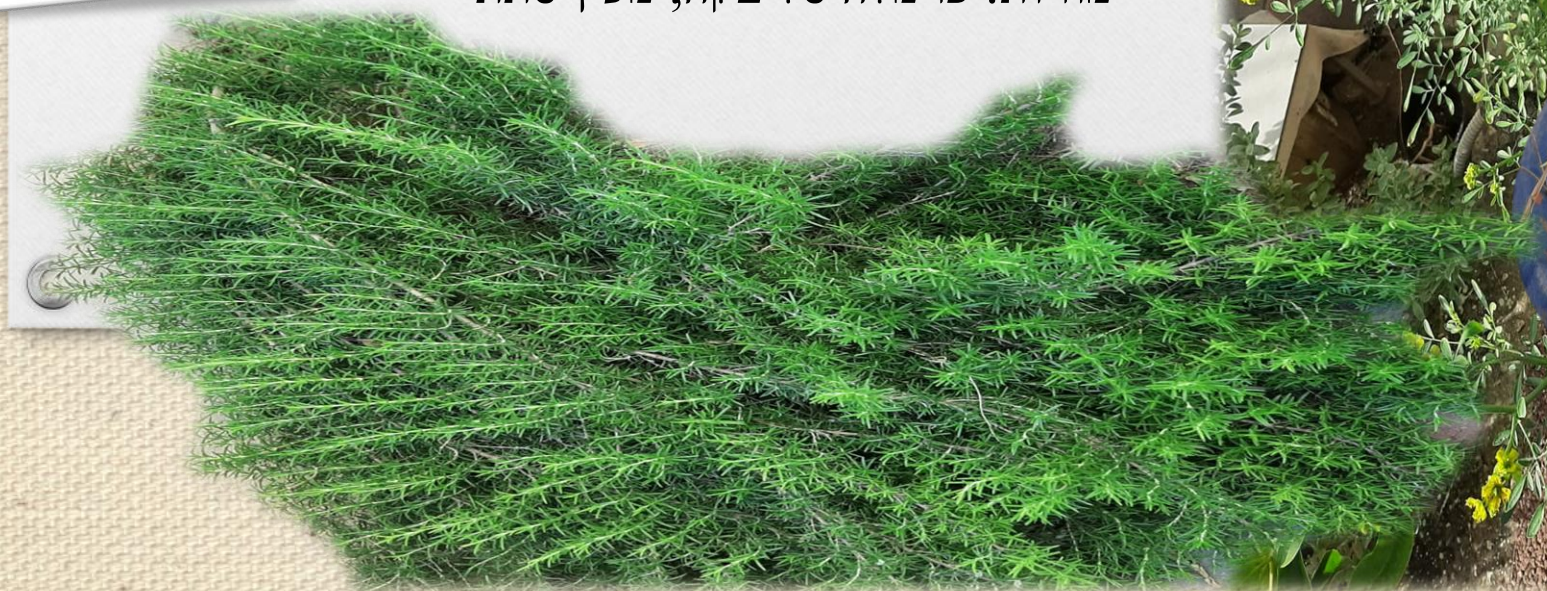


צמחי תבלין וריח

בטבע הישראלי, ובגינת הטעם-ורח הישראלי

מורות: כרמלה סליבקה, מעין סתת



כמה עלי נענע צריך
לכוס לימונענע
ריחנית?

מה הוא צמח תבלין:

- צמחי תבלין מאופיינים בצבע, טעם, וריח.
- חלקי הצמח בהם משתמשים לתבלין: כל חלקי הצמח
- מעט מהצמח (קורט) מספיק לתיבול משקה או תבשיל.



- *מיאת התחלה:*
נביא שזוה תבלינים ממארת התבלינים
במטבח וממארת הירקות במקרה, אפשר
מהשיחים במרפסת או אינה.



נכיר את התבלינים שלנו

הידעת?
בדרך כלל לתבלין קוראים
על שם הצמח. אבל לא
בפפריקה ובזעפרן

שם התבלין	צבע	טרי או יבש	טחון לאבקה	גרוס	באיזה חלק של הצמח נשתמש לתבלין שורש, עלה, זרעים, קליפת עץ

משימה: נצרוק סקר בין משתתפי השיעור
מה התבלין הנפוץ ביותר - התבלין שמוכיח אצל רוב הילדים?

עשבי תיבול



צמחים שמשמשים לתיבול מזון כשהם גם טריים וירוקים.

ללא ייבוש, טחינה, בישול או כל עיבוד אחר.

לדוגמא: גד-השדה (1), פטרוזיליה (2), שמיר (3), סלרי (4).





רוזמרין



זעתר



לואיזה

צמחי תבלין בגינה ישראלית

בגינת התבלינים האהובה על הטעם הישראלי

חלק מהצמחים הם צמחים מקומיים: רוזמרין, אזוב מצוי (זעתר), מרווה

לצידם התאקלמו בארץ נענע, ריחן (בזיליקום), לואיזה, עשב לימון, שום, בצל.

כולנו נשמח לעץ לימון ועץ זית בשכונה להשלמת הטיבול.



משחק זיכרון ריח וטעם

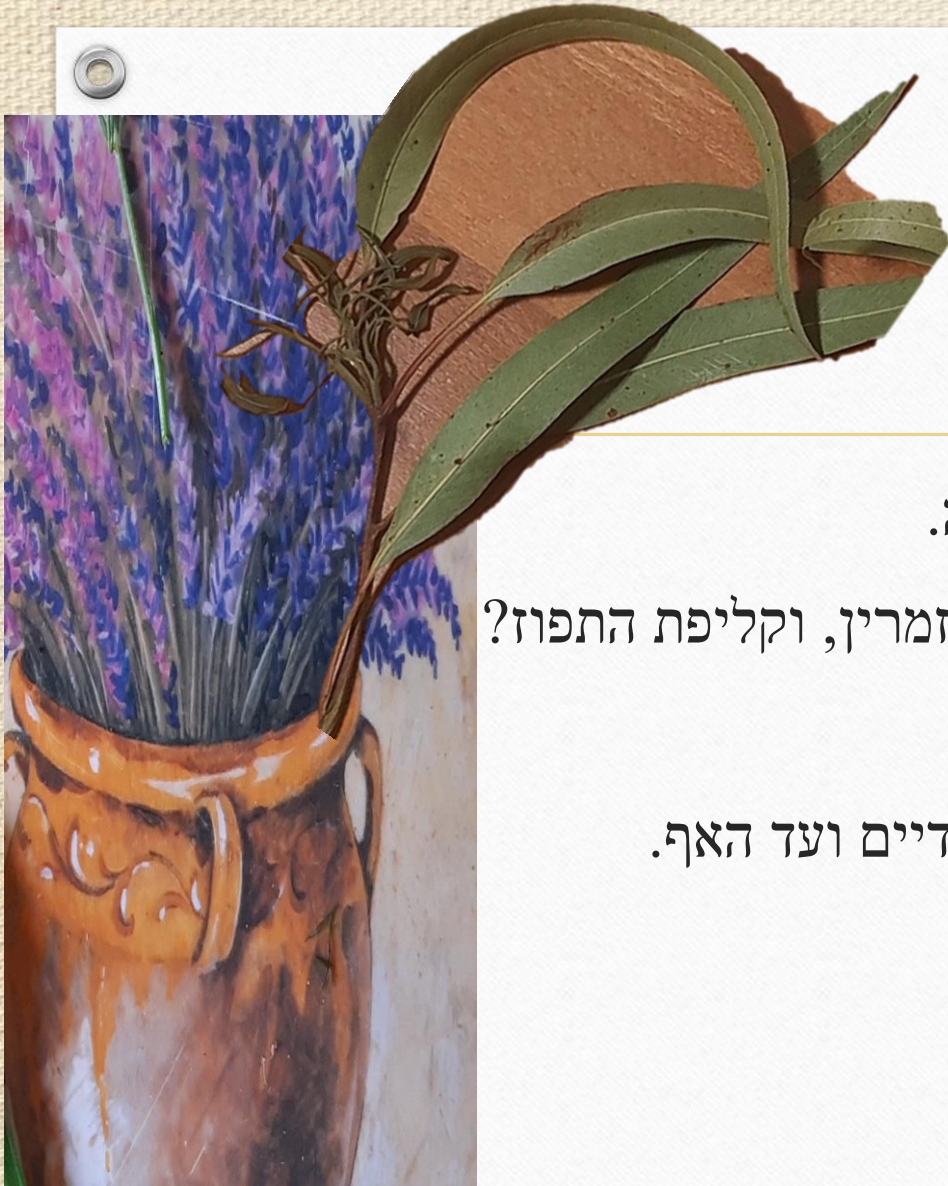


בטח ידעתם ש:
גם מלח בישול מתבל את
האוכל שלנו, אבל הוא
לא צמח אלא מינרל.

רשימת מאכלים אהובים – נסו לזכור במה הם מטובלים. העזרו במחסן התבלינים הריחני

שם המאכל	במה הוא מטובל
סלט ירקות	
תפוחי אדמה בתנור	
חומס וטחינה	
פיתה טעימה מהשוק בירושלים	
מרק ירקות	
כוס תה	

מחסן תבלינים ריחני: רוזמרין, שום, בצל, פטרוזיליה, גד-השדה (קוזברה), שמיר, נענע, עשב לימון, לימון, סלרי, פפריקה, זעתר, שומשום,



ריח: שמן אתרי בצמחים

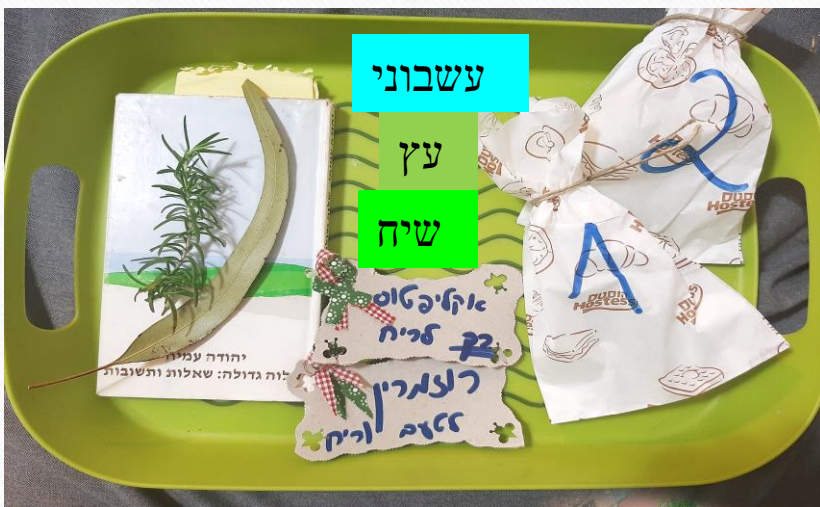
צמחים עם שמן אתרי עם ריח ייחודי וחזק -
לא כולם למאכל. לדוגמא: אקליפטוס, לוונדר

- בצמחים רבים נמצא שמן אתרי "כלוא" בבלוטות על העלה. איך נשחרר את השמן האתרי מעלה הנענע, האקליפטוס, הרוזמרין, וקליפת התפוז?
 1. בעזרת מים חמים.
 2. ממוללים (מועכים) ביד את העלים, וריח חזק מופץ – בידיים ועד האף.

משחק: על ריח של צמח – לא נתווכח

מזהים צמחים עם חוש הריח, חוש הראיה וידע.
פעילות שמן אתרי עם רוזמרין ואקליפטוס

מניחים את כל מה שהכנו בתפזורת על מגש. כמו בתמונה.



חומרים

- 2 ענפים משיח רוזמרין ו-4 עלים מעץ אקליפטוס רק אחרי שזהיתם בוודאות את שני הצמחים בגינן הציבורי, בגינה הביתית, ברחובות העיר.
- 2 שקיות/כלי אטומות לריח (שהריח לא יצא) ולא שקופות.
- 5 כרטיסים קטנים. על כל כרטיס רשמו מילה: "עץ", "שיח", "רוזמרין", "אקליפטוס", "עשבונני".

הכנות:

- הניחו ענף רוזמרין אחד בצד, ואת הענף השני מעכו, והכניסו לכלי האטום. סגרו היטב, ורשמו על הכלי "1".
- הניחו עלה אקליפטוס בצד. מעכו 3 עלי אקליפטוס לתוך כלי, סגרו היטב ורשמו עליו "2".

ומתחילים לשחק



תחילת מחק



סוף המחק



עשבוני

המשחק: על ריח של צמח – לא נתווכח.

מניחים לפני המשפחה את המגש כמו בתמונה.

כל משתתף בתורו מנסה לזהות מה שייך לרוזמרין ומה שייך לאקליפטוס. בעזרת: מגע, מראה, קריאה וריח (פותחים את השקית, מריחים וסוגרים)

מריחים, נוגעים, מגגלים, מגדירים – לא טועמים

המנצח: מיין לשתי קבוצות:

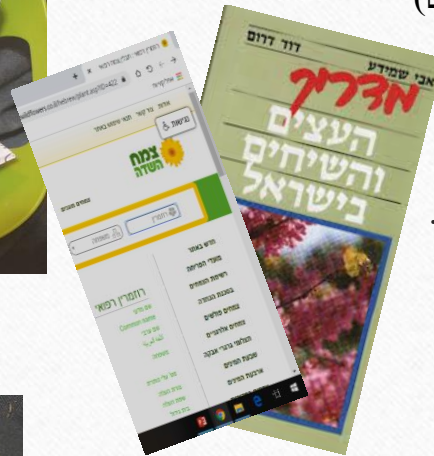
קבוצה 1: רוזמרין - קופסה מס' 1, ענף, ו-2 כרטיסים – רוזמרין, שיח.

קבוצה 2: אקליפטוס – קופסה מס' 2, עלה, ו-2 כרטיסים – אקליפטוס, עץ.

סוד: כרטיס "עשבוני" נשאר מיותר. פטרוזיליה ושום – עשבוני.

לסיום: צאו לראות את שני הצמחים במקום הגדילה שלהם. חבקו עץ ומוללו עלים בשיח.

בפעם הבאה: שנו את הצמחים בשקיות והוסיפו עוד 2 כרטיסים עם 2 שמות. האתגר גדל.



מה קרה בשקיות ההרחה?

ע"י מעיכת העלים, פתחנו את בלוטות הריח שנמצאות עליהם, ושיחררנו את השמן האתרי במצב צבירה גז. כך, עם פתיחת השקית אפשר להריח את הריח האופייני לצמח.

למידה פעילה בחווה



- מעקב אחרי גלגול חיי הפרפר זנב-סנונית על צמח התבלין פייגם.
- שקיות ריח
- הכנת זעתר
- אגד צמחי חליטה
- אגד צמחי טיבול בישול
- קרחוני לימונענע.
- הכנת שמן זית ארומטי.

פעילות צמחי תבלין – מיצוי ריחני

הכנת שמן זית ארומטי (ריחני)

- מה קרה בשמן?
 - שמן הזית שומר שצמחים לא ירקבו בתוכו.
 - השמן הארומטי של הצמחים עוזב אותם לאט ויוצא לתוך שמן הזית.
 - כך, בשעת מזיגת השמן, תורגש ארומה מיוחדת ועדינה של רוזמרין ושום, אך הצמחים ישארו בצנצנת.
- חומרים:
 - צנצנת קטנה עם סגירה טובה.
 - שמן זית.
 - ענף רוזמרין, שן שום.
 - ממלאים את הצנצנת הנקייה בשמן זית. מוסיפים לתוכה ענף רוזמרין (או יותר) ושן שום (או יותר). סוגרים חזק ליומיים שלושה.
 - מטבלים עם השמן הארומטי תפוח אדמה מבושל, או סלט. ונהנים.